

Naturvernforbundet

Flakstad kommune

postmottak@flakstad.kommune.no

Ramberg 04.02.19

Innspill til Flakstad kommunes kommuneplan – samfunnsdel

Flakstad kommune skal utarbeide ny samfunnsplan for perioden 2019 – 2031.

Kommuneplanens samfunnsdel skal synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon, og fastsette overordnede mål for sektorplanlegging, og retningslinjer for hvordan vedtatte mål og strategier skal gjennomføres i den kommunale virksomheten. Norsk Ornitologisk Forening og Naturvernforbundet ønsker å komme med innspill tidlig i prosessen for å få disse tatt hensyn til i størst mulig grad.

Generelt hadde det ønskelig med bedre og mer utfyllende informasjon på hjemmesiden om videre prosess (bl.a. om forholdet mellom samfunnsplanen og konkrete arealdisponeringer, politisk prosess og høringsprosesser).

Våre innspill

Sammendrag:

- Områdene beskrevet i Naturbase.no bør avsettes til arealformålet *naturvern* etter Plan- og bygningsloven § 12-5 i kommende arealplaner, og samfunnsplanen må legges opp til en slik gjennomgang og ivaretagelse.
- Flakstad kommune må ta vare på viktige friluftsområder og naturområder i lavlandet, der naturmangfoldet er størst. Lofotens ytterside må spares for privatisering gjennom hytte- og fritidsbebyggelse og turistanlegg. Egnede områder for dette må avsettes i kommunens arealplan der naturverdiene er små, og det allerede er tekniske inngrep. Kommunen må forholde seg til egne arealplaner.
- Vi ber Flakstad kommune påse at hensynet til kantsoner ivaretas langs vassdrag og strandvegetasjon i kommunen. Hensynssoner bør avsettes i kommuneplanens arealdel.
- Flakstad kommune bør melde sin interesse og undersøke mulighetene for støtte til en kommunedelplan for Flakstad, gjerne i samarbeid med en eller flere nabokommuner. En kommunedelplan for naturmangfold vil ikke være juridisk bindende for arealbruk, men arbeidet med en slik plan vil åpne for bred deltakelse og politiske diskusjoner om prioriteringer. En politisk vedtatt kommunedelplan vil gi

føringer for hvordan hensynet til naturmangfold skal ivaretas i kommuneplanens arealdel, for eksempel gjennom bruk av arealformål, bestemmelser og hensynssoner.

- Det er et stort behov for å få på plass reguleringer for vannscooterbruk i Flakstad kommune. Dette av hensyn til reiseliv, lokalbefolkning og naturmangfold. Bruken av dette fartøyet er beskjedent per dag dato, men det kan raskt endre seg.
- Kommunen må ha fokus på bekjempelse av fremmede arter, og man kan søke Fylkesmannens miljøvernnavdeling om støtte til dette. Mink og sitka- og lutzgran, samt en del arter karplanter, utgjør den største økologiske risikoen i Flakstad.

Krav til planprogram med konsekvensutredning for kommunens arealplan

Det er sentralt at nye utbyggingsområder utredes med tanke på følgende:

- Behovsvurdering for størrelse på nye bolig-, nærings- og industriarealer i forhold til forutsett befolknings- og næringsutvikling, inkl. alternativsvurdering.
- Forurensning i form av støy, støv, grunn- og vannforurensning
- Tiltak som berører strandsonen
- Utbygging eller forurensning som har betydning for vann og vassdrag
- Massehåndtering, deponier og mineralvirksomhet
- Konsekvenser for landskap
- Konsekvenser for friluftsinnteresser
- Konsekvenser for biologisk mangfold
- Eventuelle avbøtende tiltak og alternative løsninger

Alle saker som berører natur- og miljø skal vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 (jf. nml § 7). Før det fattes vedtak i saken må det skriftlig redegjøres for hvordan prinsippene §§ 8-12 er vurdert. Manglende synliggjøring av dette vil regnes som en saksbehandlingsfeil.

Sikring av spesielt viktig natur

Arealformålet naturvern etter Plan- og bygningsloven § 12-5, punkt 5 åpner for kommunalt vern av spesielt viktige naturområder. En sikring av området kan gjøres ved rulleringer av kommuneplanens arealdel. På samme måte som Flakstad kommune har behov for å sette av areal til ulike utbyggingsformål, er det også kommunens ansvar som den primære arealforvalteren å sette av den aller viktigste naturen til naturmangfold, slik at forvaltningsmålene om bevaring av arter og naturtyper i lovens §§ 4 og 5 nås. Å sette av ulike areal til kommunalt vern vil være et nyttig redskap for å kunne forvalte arealene i kommunen i et langsiktig perspektiv, slik at man ikke forringer naturmangfoldet. Å sikre de viktigste områdene for naturmangfold mot utbygging er en selvfølge, også for å nå nasjonale og internasjonale miljømål. Når disse ikke ivaretas i kommunens arealplanlegging forringes naturmangfoldet og landskapskvaliteter over tid, og vi mister naturmangfold og naturkvaliteter.

Et søk i Naturbase.no viser 57 områder med viktige naturtyper i Flakstad¹. Se link for full liste og beskrivelse av områdene. De fleste er knyttet til det marine miljøet, med relativt få

¹ <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/Enkelt-sok/?what=18291&fylke=18&kommune=1859&show=true>

interessekonflikter. Kommunen er Norges viktigste arealforvaltere, og har dermed et stort ansvar for å stanse videre tap av naturmangfold.

Spesielt er det viktig å få avsatt marine våtmarksområder i overgangen mellom land og sjø. Våtmarka er en særlig rik og verdifull naturtype, der primærproduksjon og artsdiversiteten ofte er svært høy. Samtidig er våtmarka blant naturtypene med dårligst naturindeks², og situasjonen forverres stadig. Dette skyldes hovedsakelig at norsk naturlovgivning ikke klarer å beskytte arealer med våtmark, og norske kommuner gjør derfor stadige arealbeslag o.l. i våtmarker i fjære, elvedelta og myr.

Av 82 fugleartene på den norske rødlisten er 34 arter (41 prosent) sterkt tilknyttet våtmark. Dette reflekterer på mange måter tilstanden for våtmarkene våre. Ved å bevare habitater og økosystemer som er viktige for fugler, bevarer vi dermed også et bredt spekter av biologisk mangfold på en effektiv måte.

Marin våtmark inkluderer store og små marine elvedelta og gruntvannsområder i overgangen mellom land og sjø. Mange av disse blir tørrlagt ved fjære sjø. De naturverdiene som går tapt er vanskelige å gjenskape gjennom restaurering. Over tid representerer store og små inngrep et nettotap av naturlige habitater med særlig verdi for trekkfugler og fugler tilknyttet marine våtmarksområder. Siden et stort antall individer og arter fra store områder er innom disse høyproduktive områdene, representerer de naturverdier langt utover sitt eget areal. Våtmarksdelene av deltaområder er spesielt viktige for fugler. Utviklingen for denne typen våtmark har vært særlig alvorlig, og ødeleggelsene større enn for en del annen våtmark. Tap av slike områder representerer irreversible tap, da dette er natur som vanskelig kan restaureres.

Naturvernforbundet har i et brev direkte rettet til ordfører Hans Fredrik Sjørdal foreslått at Sandnesbukta ved Ramberg sikres gjennom kommunalt vern. Til media uttalte ordføreren da at det ville være naturlig å se på dette i forbindelse med rullering av kommuneplanen. Naturvernforbundet fikk ikke noe formell respons på henvendelsen. Vi håper likevel at forlaget nå følges opp, i tråd med ordførerens uttalelse til media.

Områdene beskrevet i Naturbase.no bør avsettes til arealformålet naturvern etter Plan- og bygningsloven § 12-5 i kommende arealplaner, og samfunnsplanen må legge opp til en slik gjennomgang og ivaretagelse. Vi vil også påpeke at Naturbase.no er mangelfull og ikke oppdatert i Flakstad kommune, og dermed et begrenset verktøy for god arealplanlegging. Kontakt med frivillige organisasjoner og det sivile samfunn er nødvendig for å bedre kvaliteten på naturforvaltningen i kommunen.

Fritidsbebyggelse og næringsutvikling innenfor 100-metersbeltet

Plan- og bygningsloven er et sentralt virkemiddel som skal sikre at arealene i Norge forvaltes bærekraftig. Vi skal jo ikke forbruke og ødelegge naturen, de som kommer etter oss skal også ha utviklingsmuligheter, men det må også være natur igjen. Med utgangspunkt i denne

² <http://www.naturindeks.no/>

loven utarbeider kommunene juridisk bindende planer som skal styre arealbruken i kommunen.

Plan- og bygningsloven og bestemmelsene i naturmangfoldloven har et stort fokus på strandsonene. Dette er biologiske viktige områder, men også viktige områder for friluftsliv. Regjeringen skrev i 2009³ (da ny Plan- og bygningslov, samt naturmangfoldloven, kom): *Det skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser ved spørsmål om utbygging i strandsonen langs sjøen og langs viktige vassdrag. Begrepet naturmiljø omfatter også ivaretagelse av biologisk mangfold selv om det ikke er nevnt direkte i loven. Naturmiljøbegrepet omfatter det biologiske mangfoldet sammen med ivaretagelse av friluftslivs- og landskapsverdier i videste forstand. Dette gjelder både i forbindelse med utarbeiding av planer og ved avgjørelse i dispensasjonssaker. I områder med sterk konkurranse om strandsonen er det spesielt viktig å unngå bygging, av hensyn til allmenne interesser.*

Vi forutsetter at Flakstad har samme fokus. Det er i lavlandet naturmangfoldet er størst, og disse områdene utgjør «hverdagsnaturen». Ikke minst er slike friområder viktig for befolkningen i byder som Fredvang og Ramberg. Lavlandsnaturen er spesielt viktig for barn og eldre mennesker, som gjerne har begrenset bevegelsesradius. Friområder der man ikke går på vei øker stimulering av sanser, nysgjerrighet og opplevelse av plante, fugler- og dyreliv.

Blant de viktigste områdene for friluftsliv i lavlandet Flakstad finner vi bl.a. ved Nedre Leite mellom Jusneset og Flakstad. Her er det etablert tursti, hyppig brukt av beboerne på Ramberg og Jusneset. Området vil bli enda mer attraktiv som turområde dersom Jusneset og Ramberg i fremtiden blir bundet sammen med gang- og sykkelsti. Slike friområder nært bygdene har en uvurderlig verdi i et folkehelseperspektiv, og nærhet til ikke-privatiserte områder er en ubetinget fordel med våre små lokalsamfunn. NOF og Naturvernforbundet vil på det sterkeste fraråde nærings- og turistutvikling her.

Vi er av den oppfatningen av fritidsbebyggelse utgjør arealkrevende inngrep, ofte med betydelig infrastruktur og opparbeidelse av parkeringsplasser. Nyten for kommunen er lav og omdiskutert. Slik bebyggelse er derfor i konflikt med andre viktige interesser, og bør unngås. Privatisering av allmenningen, og strandsonen spesielt er en uting, og skal det overhode forekomme, å kommunen avsette velegnede områder til dette i kommuneplanens arealdel, fortrinnsvis på innersiden av Lofoten. Kommunen må følge sine egne arealplaner, og ikke gi dispensasjoner. Naturopplevelser og det estetiske ved urørt natur, er vel to av de viktigste tingene som trekker folk til Flakstad, og det bør ikke være noe som helst problem å tilrettelegge for næringsutvikling, aktivitet, arbeidsplasser etc. i kommunen, uten å påvirke viktige naturområdene negativt.

For å spare areal bør fritids- og turistbebyggelse fortrinnsvis legges til eksisterende utbygde

³ https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/kmd/veiledninger_brosjyrer/2009/lovkommentar-til-plandelen-i-kapittel-1-fellesbestemmelser/-1-8-forbud-mot-tiltak-mv-langs-sjo-og-v/id556737/

områder, f.eks. gjennom etableringer av rorbuanlegg. Når slike anlegg legges til etablert infrastruktur blir naturinngrepene mindre. Slike områder finnes det flere av, f.eks. ser vi at det bygges ved Kåkern i disse dager, uten at vi kjenner dette prosjektet mer inngående.

Ifølge Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjø gjelder byggeforbudet i PBL § 1-8 generelt og skal som hovedregel praktiseres strengt. Kommunene skal vurdere hensynet bak § 1-8 i arbeidet med helhetlige utbyggingsstrategier i kommuneplanen, og eldre planer bør revurderes i kommuneplanens arealdel som del av ordinær rullering. I denne vurderingen skal lovens skjerpede krav disse i retningslinjene legges til grunn.

Flakstad er en attraktiv kommune for utbygging av både fritidsboliger og boliger i strandsonen, og må definert som en kommune med stort press på strandsonen. Dette også fordi store deler av kommunen består av fjell, og flere områder er uaktuell for bygging på grunn av rasfare. For å ivareta strandsonen i et langt perspektiv kreves det at man skjermer denne så langt det lar seg gjøre, og ser etter alternativer.

Kantsoner og beskyttelse av våtmark, ferskvann og strandvegetasjon

Beltet av trær, busker, blomster og andre planter som vokser vilt langs elver, bekker og vann, blir kalt kantvegetasjon. Kantvegetasjonen er viktig for planter, dyr og sopp i og langs elva. Den filtrerer forurensning, den sørger for at elvebredden ikke raser ut når elva flommer og den gir oss et rikere friluftsliv. Kantvegetasjonen langs elver og bekker skaper «grønne korridorer» i jordbrukslandskapet.

Fordi kantvegetasjonen er så viktig for livet i elva, er det forbudt å fjerne den uten at man har fått en spesiell tillatelse fra Fylkesmannen. Likevel er ikke kantvegetasjonen trygg. Grunnen er som oftest mangel på kunnskap om hvor viktig denne naturen er og at det faktisk er ulovlig å fjerne den.

Vannressursloven adresserer hensynet til kantsoner i § 11.(kantvegetasjon)

Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Denne regelen gjelder likevel ikke for byggverk som står i nødvendig sammenheng med vassdraget, eller hvor det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget.

Grunneieren, tiltakshavere og berørte fagmyndigheter, kan kreve at kommunen fastsetter bredden på beltet. Bredden kan også fastsettes i rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven.

Vi ber Flakstad kommune påse at hensynet til kantsoner ivaretas langs vassdrag i kommunen. Hensynssoner bør avsettes i kommuneplanens arealdel.

Tilsvarende bør det være planer for å ivareta strandenger og strandrug-vegetasjonen ved strender som Flakstadstranda og Rambergstranda. Dette er spesielt sårbar vegetasjon, med estetiske trekk viktig for opplevelser og ivaretagelse. Vegetasjonen forhindrer også erosjon og utblåsing av sand. Dette er allerede et problem f. eks. i Kvalvika. Restaurering av vegetasjonen er vanskelig og kostbar. Sandstrendene i kommunen er et viktig

rekreasjonsområde, dette gjelder spesielt Rambergstranden, Kvalvika, strendene på Flakstad, Viktensanda, Storsanda og Myrlandssanda. Mange av disse områdene opplever en økt trykk på bruk. Noen av strendene, som for eksempel Rambergstranda, har fått både parkering og en minimum tilrettelegging for trafikk og besøkende, mens andre strender som f.eks. Storsanda og Kvalvika mangler en slik tilrettelegging. Trafikken ved sandstrendene vil trolig øke i årene fremover, og vi ser mang uheldige episoder bl.a. med parkerte biler på gresset f.eks. ved Flakstad, Storsanda osv. Man trenger en strategi for å møte disse utfordringene.

Kommunen må ellers regulere ferdsel og opphold til et bærekraftig nivå ved hjelp av tilrettelegging av parkering og overnattingstilbud. Ved overdimensjonerte parkeringsplasser og kanalisering av ferdsel til områder som allerede er utsatt for overbelastning undergraver man Lofotens viktigste verdi, nemlig naturmangfoldet og opplevelsesverdiene.

Kommunedelplan for naturmangfold

Også naturmangfoldet i Flakstad kommune er under økende press. Utbyggingen av Napposen representerer et av de siste eksemplene på et irreversibelt tap av naturhabitat med stor økologisk funksjon og tap av et funksjonsområde for truede arter. Ny europavei gjennom kommunen representerer solide utbyggingsplaner, og minimering av påvirkningsgrad på naturmangfoldet er et viktig for Flakstad kommune. Vi har dessuten et stort arealpress på lavlandsnaturen mellom fjell og sjø, som er begrenset i vår kommune. Presset er særlig stort siden strømførende ledninger og rasfarlige områder legger beslag på areal som potensielt kunne vært aktuell for utnyttelse. Økende turiststrøm og aktiviteter tilknyttet denne øker også presset på naturareal som følge av slitasje og forstyrrelser. Samtidig har kommunen store naturverdier, med mange rødlistede arter i kommunen. Flakstad er utpekt som særlig verdifull natur i global sammenheng: Lofoten Important Bird and Biodiversity Area (IBA). Lofoten IBA huser en av landets desidert beste vinterforekomster av gulneblom (NT på nasjonal og global rødliste). Også i trekkperiodene er antallet av arten høyt. Området er også av betydning for store antall av ærfugl og praktærfugl vinterstid. Området omfatter tre ulike dellokaliteter: Flakstad, Nappstraumen og Eggum-Fiskebøl.⁴

En kommunedelplan for naturmangfold er derfor spesielt aktuelt for Flakstad kommune. En kommunedelplan for naturmangfold vil ikke være juridisk bindende for arealbruk, men arbeidet med en slik plan vil åpne for bred deltakelse og politiske diskusjoner om prioriteringer. En politisk vedtatt kommunedelplan vil gi føringer for hvordan hensynet til naturmangfold skal ivaretas i kommuneplanens arealdel, for eksempel gjennom bruk av arealformål, bestemmelser og hensynssoner. Fylkesmannen skal på vanlig måte medvirke med kunnskap om natur og gi veiledning til kommunen om hvordan hensyn til natur best kan ivaretas. Det kan ikke fremmes innsigelse til en tematisk kommunedelplan, men slikt planarbeid vil utgjøre en god arena for tidlig dialog og samarbeid mellom kommunen og fylkesmannen.

⁴ <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/lofoten-iba-norway>

Slik dialog på et tidlig stadium kan forebygge og forhindre konflikt og innsigelse i påfølgende kommuneplanarbeid. Prosesskravene som følger av plan- og bygningsloven vil sikre at arbeid med kommunedelplaner for naturmangfold også ivaretar målet om å styrke lokaldemokratiet, gjennom lokal medvirkning fra kommunens innbyggere, interesseorganisasjoner, næringsliv og andre i planarbeidet. Prosessen vil ikke bare være klargjørende for hvilke nasjonale og regionale naturmangfoldverdier som bør ivaretas, men vil også være en anledning for kommunen til å ta stilling til hva som er lokalt viktig. Om ønskelig kan kommunen for eksempel tilstrebe synergieffekter mellom ivaretagelse av naturmangfold og ivaretagelse av nærfriluftsområder viktige for befolkningen. Avklaringen av de nasjonale interessene vil samtidig være nyttig for staten

Utarbeidelse av en kommunedelplan for naturmangfold innebærer i utgangspunktet kostnader for kommunene, men kan gi en effektivitetsgevinst i den etterfølgende planprosessen. Samtidig vil kommunene gjennom arbeid med kommunedelplan for naturmangfold supplere statens arbeid med å verdsette og ivareta natur. Arbeidet vil også bidra til et kompetanseløft på naturmangfold i kommunene. Regjeringen har startet et pilotprosjekt for å prøve ut bruk av kommunedelplaner som verktøy for å ta vare på naturmangfold. I forbindelse med arbeid med ivaretagelse av naturmangfold på kommunedelplan- eller kommuneplannivå vil det være fordelaktig med samarbeid kommunene imellom. På denne måten kan god samordning på tvers av kommunegrensene oppnås. I tillegg til den betydning dette har for naturmangfoldet som sådan, vil slik samordning også kunne være viktig for å sikre smidig planlegging og gjennomføring av veianlegg og andre større infrastrukturtiltak.

Kommunedelplanen er altså juridisk bindende plan, men den kan gi viktige innspill til en senere revidering av kommuneplanens arealdel.

Flakstad kommune bør melde sin interesse og undersøke mulighetene for støtte. Kommuner bes sende en henvendelse med kort beskrivelse av hvordan man ser for seg organisering av og medvirkning.⁵

Etter det vi kjenner til har Flakstad kommune vedtatt at man skal jobbe for en kommunedelplan for naturmangfold (etter forslag fra Miljøpartiet De Grønne), men vi er usikker på hvordan dette er fulgt opp. Det vil være naturlig å samarbeide med Vestvågøy kommune om et slikt prosjekt, da Vestvågøy har et tilsvarende behov.

Regulering av vannscooter

Et godt planverk og reguleringer er viktig for å ivareta ulike interesser og verdier langs kysten vår. Ferskvannslokaliteter, vassdrag, skjærgården og de mange «værene» inneholder rike forekomster av vannfugl- og sjøfugl. Noen områder utpeker seg ved å inneha særlig betydningsfulle økologiske funksjoner, for eksempel områder for næringssøk, fristeder for myting og overvintringsområder eller ekstra tette hekkebestander. Slike områder er det viktig å skjerme for elementer som kan forringe naturverdiene.

⁵ <http://www.miljokommune.no/Nyheter/Forste-pilotkommune-i-mal/>

Gjennom Stortingets behandling av meld. St. 14. Natur for livet legges følgende prinsipper til grunn for arealbeslutninger som berører naturmangfold: *Ved arealinngrep og arealbruk skal det så langt mulig – sett i lys av andre samfunnsformål– tas vare på den mest verdifulle naturen. Dette krever god planlegging basert på et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Dersom viktige naturverdier står i fare for å bli forringet eller ødelagt, er den foretrukne løsning i utgangspunktet å velge en annen lokalisering for tiltaket. Vektlegging av andre viktige samfunnshensyn kan imidlertid føre til et annet resultat.* En slik tankegang må også ligge bak reguleringer av vannscooter og trafikk i «allmenningen».

NOF og Naturvernforbundet mener vannscootere er leketøy med høy påvirkning på naturmiljøet, og i utgangspunktet ønsker vi all slik lek inn på områder spesielt avsatt til formålet. I våre anbefalinger til Flakstad kommune har vi denne gangen anbefalt enn rundere tilnærming for å sikre politisk flertall for ordningene. Vi ber administrasjonen om å forberede sak om regulering til kommunestyret. En slik oppfordring har tidligere kommet fra NOF (sendt 8. juni 2017), samt fra Lynnée Lorentzen.

Vi anbefaler:

- Generell hensynsone for vannscootere nært land lik dem vi hadde før liberaliseringen av lovverket i 2017, altså forbud mot å kjøre i en sone 400 meter fra land og naturreservater. Kun slike hensynssoner er tilfredsstillende, og vi kan vanskelig se andre løsninger som ikke krever omfattende forarbeid og etter administrasjon.
- Skulle Flakstad kommune se vekk i fra vårt råd om generelle hensynssoner fra land, må det stedvise forbudssoner til en rekke steder. Dette vil kreve god skilting i aktuelle områder, og et mye mer omfattende tilsyns- og informasjonsapparat.
- Det er imidlertid slik at vi har mange grunne områder i Flakstad som er lengre ut enn 400 meter. Her ligger det mytende (fjærfellende) ender, ofte i flokker på flere hundre fugler, sommerstid når vannscooterkjøring er mest aktuelt. Det eneste som fullt ut ivaretar hensynet til dyre- og fuglelivet og andre brukere av naturen er et forbud.

Liberalisering av lovverk i 2017

18. mai 2017 ble vannscootere sidestilt med fritidsbåter, og likestilt med dem på de fleste områder. Sidestillingen er et resultat av at *Forskrift om bruk av vannscooter o.l.* ble opphevet. Opphevingen skjedde på tvers av faglige råd. Miljødirektoratets faglige anbefaling gitt våren 2015 anbefalte at hovedprinsippene i tidligere lovgivning ble videreført. Miljødirektoratet ønsket videre registreringsplikt for vannscootere, sammen med informasjons- og holdningskampanjer. Liberaliseringen skjedde til tross for massiv folkelig motstand, og satt hensynet til noen få fremfor hensynet til allmennheten og natur- og friluftinteresser. Turistnæringen var også negativ, og NHO reiseliv uttalte bl.a.⁶: «Norsk reiseliv har naturbasert reiseliv som en viktig merkevare. Den internasjonale trenden viser at bærekraft og fysisk aktivitet er i vekst, og Norge tilbyr dette til turistene. Vi må tørre å spisse produktet og markedet vi retter oss mot, selv om det innebærer å velge bort potensielle markeder. På sikt kan vannscootertrafikk påvirke rekreasjonsverdien negativt for de som

⁶ <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/barekraftig-reiseliv/motorisert-ferdsel/vannscooter/nyhet/2017/vannscooterforskriften/>

oppholder seg ved kysten, ved innsjøer og i andre type vassdrag». Flakstad kommune, en av Norges mest attraktive kommuner for reiseliv, bør merke seg dette.

Siden den gang har det rådet noe usikkerhet rundt kommunenes mulighet til å sette hensynet til fugle- og dyreliv og friluftsliv først. Men etter motorferdsloven kan kommunene forby bruk av vannscooter i vassdrag. Man kan også bruke de lokale reguleringene etter havne- og farvannsloven. Det kan innebære forbud. Vi viser til vedlegg «Vannscooter – hvilke, muligheter har kommunene til å regulere/diskriminere», som går nærmere inn på problemstillingen.

I forkant av debatten om liberalisering av bruken av vannscooter ble det i 2014 gitt ut en rapport som så på erfaringer og behovet for endret lovverk. NOF og Naturvernforbundet støttet hovedkonklusjonene i Vista Analyses rapport 2014/49 *Evaluering av regelverket for vannscooter*⁷. Rapporten tar opp sentrale temaer knyttet til bruk av vannscooter, og har en god gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget for vannscooterens påvirkning på faunaen. I rapporten påpekes det er datagrunnlaget noe tynt angående konsekvensene av vannscooterkjøring i Norge, først og fremst fordi Forskrift om bruk av vannscooter o.l. kun har vært virksom siden juni 2013, mens rapporten ble publisert året etter. Bruken av vannscooter har økt dramatisk de siste årene, i særdeleshet etter 2017, og er forventet å øke enda mer. Pr. 2014 hadde vi ca. 2 000 vannscootere i Norge, nå er tallet 9000. Denne farkosten, som egentlig er et motorleketøy, har derfor betydelig påvirkning på naturlig fauna når den ikke er anvis til spesielle områder for denne type lek, eller ikke er regulert fornuftig på andre måter.

Rapporten fra Vista Analyse konkluderte med at tidligere regelverk langt på vei ivaretok miljøinteressene, med spesiell vekt på natur- og friluftslivsinteresser. I rapporten skrives det at forbudssoner på 400 meter fra land (generelle og tilknyttet verneområder) ivaretar hensynet til fugler på en god måte, og forhindrer negativ innvirkning på arter, inkludert truede og sårbare arter. Dette er en konklusjon NOF og Naturvernforbundet deler. De generelle forbudssonene langs land er en nødvendighet for å skjerme dyre- og fuglelivet, siden de grunne områdene langs kysten jevnt over er av stor verdi for et bredt spekter av dyr og fugler.

Vista Analyses evaluering påpeker også at tidligere lovverk ikke skjermer myteområder (kritisk viktige områder fugler bruker ved fjærfelling) for andefugler, eller andre ansamlinger av fugler langt fra land. Hekkefugler eller andre fugler som oppholder seg på, eller i nærheten av, arealer som er under 200 m² (ikke definert som «land» i forskriften, jf. § 2, pkt. C) beskyttes heller ikke i tilstrekkelig grad av dagens lovverk. I Flakstad kommune er det flere slike områder som trenger regulering.

⁷ https://vista-analyse.no/site/assets/files/5710/va-rapport_2014-49_evaluering_regelverk_for_vannscooter.pdf

Fremmede arter

En fremmed art har krysset naturlige barrierer ved hjelp av mennesker. Noen fremmede arter sprer seg og blir et miljøproblem. Arter sprer seg naturlig i naturen, men en fremmed art har blitt hjulpet over en spredningsbarriere, være seg et hav, en fjellkjede eller en elv. En av ti fremmede arter blir et problem fordi den dominerer i naturen og fortrenger mangfoldet av arter som er der fra før.

Fremmede arter koster samfunnet opp mot fire milliarder kroner årlig bare i Norge. Fremmede arter er nå regnet for å være blant de største truslene mot biomangfold både i Norge og globalt. Når en fremmed art begynner å dominere og artene rundt seg, får vi et fattigere naturmangfold, og stedegen fauna fortrenses.

Det er flere tiltak man kan kjøre for å begrense utbredelsen av fremmede arter, f.eks. må hageavfall behandles riktig. Flakstad kommunen må derfor ordninger for å destruere dette slik at fremmede plantearter ikke kan spre seg fra avfallet. Sabima⁸ avdekket i 2014 at 9 av 10 kommuner ikke har tilstrekkelige ordninger for miljøfarlig hageavfall.

NOF og Naturvernforbundet er spesielt opptatt av at Flakstad kommune tar ansvar for å jobbe (selvsagt i samarbeid med grunneiere der det er naturlig) sitkagran/lutzgran og mink, alt med stort spredningspotensiale, svært uheldige effekter på naturmangfold og kategorisert med *Svært høy økologisk risiko* av Artsdatabankens fremmedartliste⁹. Blant karplanter har er kjempebjønnekjeks, tromsøpalme blant de fremmede artene kommunen bør legge til rette for bekjemping av.

Man kan søke Fylkesmannen i Nordland om midler til arbeidet mot fremmede arter¹⁰. Arbeidet mot fremmede arter kan også sees med fordel i sammenheng med en kommunedelplan for naturmangfold.

Avslutning

Flakstad kommune er en liten kommune med få ressurser tilgjengelig. Kommunen har ingen egen ansatt med ressurser eller naturfaglig kompetanse. Samtidig pålegges kommune stadig større oppgaver, og dermed ansvar. De temaene vi her adresserer forventes det at kommunene følger opp, gjerne i samarbeid med statlige myndigheter. Skal Norge nå sine miljømål, må kommunene spille på lag og følge opp sine oppgaver. Dessverre ser vi alt for ofte at kommunale vedtak og arealdisponeringer er en del av problemet, og ikke løsningen.

⁸ <https://www.sabima.no/>

⁹ <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

¹⁰ <https://www.fylkesmannen.no/nn/Nordland/Miljo-og-klima/Naturmangfald/Fremmede-arter/Tilskudd-til-tiltak-mot-fremmede-skadelige-organismer-2018/>

Noen av temaene kan det være aktuelt å invitere til inter-kommunalt samarbeid for å kjøre prosesser på, f.eks. kommunedelplan for naturmangfold og forskrift om regulering av vannscootere. Vi forutsetter også at Flakstad kommune gir tydelig beskjed til statlige myndigheter at de er bevisst på manglende oppfølginger av oppgaver det er forventes at det er forventet at de skal løse, og forteller hva som utgjør akilleshælen.

hilsen

Johan Sirnes [sign.]
Leder NOF Lofoten lokallag

Martin Eggen [sign.]
Leder Naturvernforbundet i Lofoten

Kopi:

Naturvernforbundet i Nordland
Norsk Ornitologisk Forening, avd. Nordland
Fylkesmannen i Nordland
Partiene/politikere i Flakstad